

Министарство пољопривреде и
заштите животне средине
Немањина 22-26
11000 Београд

Предмет:

Коментар на INDC који је поднет UNFCCC-у

Поштовани/а,

Овим путем желимо да искажемо дубоко неслагање око садржаја намераваног националног доприноса за ублажавање климатских промена (INDC) који је 30. јуна 2015. године поднет секретаријату Оквирне конвенције Уједињених нација о променама климе (UNFCCC).

Климатске промене су највећи изазов са којим се суочава човечанство и акција на њиховом ублажавању мора бити одговарајућа. Због ниског капацитета за прилагођавање, а изузетно изложена и осетљива на климатске промене, Србија спада у групу угрожених земаља¹. Катастрофална суша из 2012. године, као и смртоносне поплаве од прошле године су потврда ове тврдње.

Како глобална температура буде расла, екстремни временски догађаји ће бити чешћи и снажнији.

Иако су у уводном тексту INDC-ја за Републику Србију детаљно наведени многи негативни утицаји климатских промена на економију, јавно здравље, биодиверзитет и екосистеме, INDC не доноси ефективан план за ублажавање климатских промена. INDC није препознат као прилика да се осим ублажавања климатских промена изради и план за свеобухватну транзицију на ниско-угљеничну економију. Предлог INDC-ја не садржи планове за значајније унапређење енергетске ефикасности и за пробој обновљивих извора енергије.

Предлог српског INDC-ја не одговара тренутку у коме се наша земља и свет налазе и због тога треба да буде повучен и унапређен.

Предлог није амбициозан и правичан, и не доприноси испуњавању циљева UNFCCC. Додатно, српски INDC није ни транспарентан. Тиме није испуњен нити један од захтева које би требало да задовољи овај документ.

У наставку писма дајемо неколико коментара и предлога како се то може урадити.

1. Циљ UNFCCC-а је стабилизација концентрације гасова са ефектом стаклене баште у атмосфери на нивоу који ће *„спречити опасне, људске утицаје на климатски систем“*. У научним и политичким круговима усвојен је закључак да се за избегавање опасних последица климатских промена глобално загревање мора зауставити на 2°C изнад температуре која је владала пре индустријске револуције (ова граница је прихваћена од свих влада света на климатском самиту у Копенхагену 2009. године). У климатским преговорима реч „амбициозно“ се односи на колективну жељу држава исказану кроз домаће активности и међународне иницијативе за смањењем глобалних емисија гасова са ефектом стаклене баште неопходних да се испуни циљ од 2°C.²

Према закључцима Петог извештаја IPCC-ја, сценарио који обезбеђује ограничавање глобалног загревања на 2°C подразумева смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште за 40-70% до 2050. године у односу на 2010. годину³. Предлог наше Владе ни приближно не одговара овим потребама. Напротив, предложени INDC потврђује погрешне циљеве за развој енергетског сектора и тако угрожавају садашње и будуће генерације.

- Иако је Србија на 65. месту по укупној количини емисија CO₂ и међу првих 20 по емисијама CO₂ по јединици БДП-а⁴, предлог не садржи планове за побољшање ове ситуације. Иза предложеног смањења емисија од свега 9,8% у односу на 1990. годину (у оптимистичном сценарију) заправо се планира задржавање фосилних горива као основе енергетског система Србије до 2030. године, а сходно томе повећање емисија у односу на данашње вредности.

Година	1990.	2013.	INDC (2030)
Емисија CO ₂ e (милиона тона)	80,803 ⁵	62,520 ⁶	72,884

Такође, није познато на који начин је у српском INDC документу методолошки третиран удео Косова* у укупним емисијама из 1990. у односу на пројекције одређене за 2030. годину.

- Без обзира што „земље у развоју (Србија као једна од њих) само незнатно доприносе глобалном загревању“⁷, приступ српског INDC-ја не следи концепт правичности. То се очитује у плану Србије да повећа емисије CO₂ у тренутку када цео свет, укључујући и неразвијене земље, настоји да их смањи.

Овде треба пре свега погледати предлоге INDC-јева неких мање развијенијих држава⁸ које, иако историјски мање одговорне за климатске промене од Србије која више од једног века доприноси глобалном загревању, показују спремност да ураде исто или више на заштити глобалне климе. Истовремено, Европска унија, чијем је будућем чланству Србија опредељена и посвећена, се обавезала на смањење емисије од најмање 40% до 2030. у односу на 1990. годину⁹.

Ако Србија искрено жели да заузме значајно место у свету, место за којим њене елите толико жуде, морамо се ослободити губитничких стратегија које се свде на одлагање примене неопходних решења и преношење обавеза на генерације које долазе. У смислу климатских промена ово се пре свега односи на постепено, али одлучно напуштање фосилних горива, унапређење енергетске ефикасности и стварање услова за примену обновљивих извора енергије.

- Имајући у виду значај INDC-ја као плана за ублажавање климатских промена и трансформацију комплетне економије једне државе, неопходно је да Министарство

пољопривреде и заштите животне средине, као предлагач INDC-ја, спроведе јавну расправу и консултује све заинтересоване стране, пре свега грађане и приватни сектор од чијег ће ангажовања зависити спровођење плана у дело. Верзија INDC-ја која је поднета UNFCCC-у није прошла јавну расправу што доводи у питање валидност овог документа. Истовремено, поднети INDC не садржи нити једну кључну информацију или показатељ правичности и амбиције (емисија по становнику, удео у глобалној емисији, интензитет емисија, годишње смањење емисије, могућности,...) који би требало да омогуће квалитетну и информисану јавну расправу.

Иако поседује значајне потенцијале за производњу енергије из обновљивих извора и смањење потрошње енергије, Србија се одлучила да држи *status quo* када је у питању енергетски сектор.

Решења за развој не би требало да се заснивају на примени застарелих технологија и угља - горива XIX века. Једино решење за развој и благостање садашње и будућих генерација је декарбонизација и децентрализација енергетског сектора уз прелазак на економију засновану на 100% обновљивим изворима у комбинацији са енергетском ефикасношћу – као катализатором за решавање многих економских и социјалних проблема – попут конкурентности привреде и услова живота грађана. Ова транзиција је технолошки и економски могућа и оправдана. Недостаје међутим снажна политичка воља заснована на дугорочном економском размишљању.

Уколико Владу Републике Србије брину трошкови такве транзиције треба имати у виду да промене у систему које су потребне за постизање смањења емисије за 40% не изискују трошкове значајно различите од оних који би свакако дошло приликом обнављања застареле енергетске инфраструктуре, са битном разликом да прелазак на ниско-угљеничну економију унапређује многа јавна добра, као на пример здравље грађана¹⁰ и енергетску безбедност. Такође, српски електроенергетски сектор заснован на спаљивању лигнита осим угљенично интензивне струје производи и додатне здравствене трошкове у висини од 5 милијарди евра годишње.¹¹ Загађен ваздух нас кошта 33,5% БДП-а.¹²

INDC је идеална прилика да се прекине губитничка стратегија чекања да неко други започне решавање наших проблема и одлагање осавремењавања енергетског сектора. Нико други осим нас неће унапредити енергетски и емисиони интензитет наше економије. Стога позивамо да се постојећа верзија INDC-ија повуче и преради како би били задовољени критеријуми правичности и амбиције и како би се истовремено одговорило циљевима смањења емисије које је поставила Европска унија.

Један степен Србија
Мрежа за климатске промене, CAN Europe
НВО Фрактал
ЦЕКОР

Референце:

---

¹ UNEP, *Climate Change in the West Balkans*, 2012, (http://www.unep.at/documents_unep/ENVSEC/Climate_Change/Climate-change-west-balkans.pdf)

² Погледати UNEP, WRI, *Designing and Preparing Intended Nationally Determined Contributions (INDCs)*, 2015 (http://www.lowemissiondevelopment.org/docs/Designing_and_Preparing_INDCs.pdf) или Edward Cameron *What Is Ambition in the Context of Climate Change?*, World Resources Institute Blog, (<http://www.wri.org/blog/2012/11/what-ambition-context-climate-change>)

³ IPCC, *Climate Change 2014 - Synthesis Report - Summary for Policymakers*, 2014 (http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/AR5_SYR_FINAL_SPM.pdf)

⁴ <http://data.worldbank.org/>

⁵ Ministry of Environment and Spatial Planning, *Initial National Communication of the Republic of Serbia under the United Nations Framework Convention on Climate Change*, 2010 (<http://unfccc.int/resource/docs/natc/srbnc1.pdf>)

⁶ А. Јововић, *Инвентар гасова са ефектом стаклене баште и пројекције емисија са мерама митигације*, презентација на Радионица „Политика у области климатских промена – важност укључивања климатских промена у секторске и локалне/регионалне развојне циљеве“ Ниш, 29. мај 2015

http://www.klimatskepromene.rs/uploads/useruploads/Documents/GHG-inventar-i-projekcije-emisija_prof.--dr-Jovovic.pdf

⁷ <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1704281/Srbija+aktivno+protiv+klimatskih+promena.html>

⁸ <http://www4.unfccc.int/submissions/indc/Submission%20Pages/submissions.aspx>

⁹ http://ec.europa.eu/clima/news/docs/2015030601_eu_indc_en.pdf

¹⁰ European Commission, *Energy Union Factsheet*, 2015 (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4485_en.htm)

¹¹ HEAL, *The Unpaid Health Bill - How coal power plants make us sick*, 2013 (<http://www.env-health.org/news/latest-news/article/the-unpaid-health-bill-how-coal>)

¹² WHO, *Economic cost of deaths from air pollution (outdoor and indoor) per country, as a percentage of GDP*, 2015, http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0008/276956/PR_Economics-Annex_en.pdf?ua=1